

Zadeva C-212/09

Evropska komisija proti Portugalski republiki

„Neizpolnitev obveznosti države – Člena 43 ES in 56 ES – Prosti pretok kapitala –
Prednostne delnice („golden shares“) države Portugalske v družbi GALP Energia
SGPS SA – Poseg v vodenje privatizirane družbe“

Sodba Sodišča (prvi senat) z dne 10. novembra 2011 I - 10892

Povzetek sodbe

*Prosti pretok kapitala – Omejitve – Pravo družb – Nacionalna ureditev, s katero so v korist države določene posebne pravice pri upravljanju privatiziranega podjetja
(členi 56(1) ES, 58 ES in 86(2) ES)*

Država članica, ki v delniški družbi ohrani posebne pravice v korist te države in drugih subjektov javnega prava, ki izhajajo iz prednostnih delnic („golden shares“) te države v delniškem kapitalu te družbe in ki se med drugim nanašajo na izvolitev predsednika upravnega odbora, ki mu je podeljena pravica veta glede imenovanja določenega števila članov organa vodenja do največ tretjine vseh članov organa vodenja in glede odločitev o spremembah statuta družbe, odločitev o sklenitvi pogodb o paritetnih skupinah ali podrejanju in odločitev, ki lahko kakor koli ogrozijo oskrbo države z nafto, plinom ali njunimi derivati, ne izpolni obveznosti iz člena 56 ES.

zmanjšala vrednost delnic navedene družbe in tako zanimanje za naložbe v te delnice.

Pravica do imenovanja predsednika upravnega odbora pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ker taka posebna pravica pomeni odstop od splošnega prava družb in jo nacionalni zakonodajni ukrep predvideva zgolj v korist javnih subjektov. Čeprav je res, da zakon to možnost lahko določi kot pravico kvalificirane manjšine, pa bi morala biti v tem primeru dostopna vsem delničarjem in ne bi smela biti pridržana zgolj državi. Ker namreč pravica do imenovanja člana organa vodenja omejuje dejansko možnost delničarjev, ki niso država, da bi bili udeleženi v delniškem kapitalu družbe, tako da bi z njo vzpostavili ali ohranili trajne in neposredne gospodarske vezi, ki omogočajo dejansko udeležbo pri njenem upravljanju ali nadzoru, lahko neposredne vlagatelje iz drugih držav članic odvrne od neposrednih naložb v kapital te družbe.

Ker namreč pravica veta tej državi daje vpliv na upravljanje in nadzor družbe, ki ni upravičen glede na velikost deleža, ki ga ima v tej družbi, lahko gospodarske subjekte iz drugih držav članic odvrne od neposrednih vlaganj v kapital te družbe, saj ne bi mogli sodelovati pri njenem upravljanju in nadzoru v sorazmerju z vrednostjo svojih deležev. Podobno lahko zadevna pravica veta odvrta portfeljske naložbe v kapital družbe, saj bi lahko morebitna zavrnitev zadevne države, da odobri pomembno odločitev, ki so jo organi te družbe predstavili kot skladno z njenimi interesi,

Glede odstopanj, dovoljenih v skladu s členom 58 ES, ni mogoče zanikati, da je cilj zagotovitve varnosti energetske oskrbe države članice v primeru krize, vojne ali terorizma lahko razlog javne varnosti in da lahko

upravičuje oviranje prostega pretoka kapitala. Vendar je treba zahteve javne varnosti, zlasti kot odstopanje od temeljnega načela prostega pretoka kapitala, razlagati ozko, tako da njihovega obsega ne more enostransko določiti vsaka država članica brez nadzora institucij Unije. Tako se je mogoče na javno varnost sklicevati le ob dejanski in dovolj resni grožnji, ki bi lahko prizadela temeljne interese družbe. Če država navaja zgolj razlog varnosti energetske oskrbe, ne da bi natančno pojasnila, zakaj ocenjuje, da bi vsaka od spornih posebnih pravic ali vse skupaj omogočale preprečitev takšne grožnje za temeljni interes, kot je energetska oskrba, utemeljitve na podlagi javne varnosti v obravnavani zadevi ni mogoče sprejeti.

pravico, da je ni mogoče šteti za sorazmerno z zastavljenimi cilji.

Nazadnje, člena 86(2) ES za navedene nacionalne določbe ni mogoče uporabiti in ga zato ni mogoče navesti v utemeljitev zadevnih nacionalnih določb, ki pomenijo omejitev s Pogodbo zagotovljenega prostega pretoka kapitala. Člen 86(2) ES v povezavi z odstavkom 1 tega člena namreč lahko upraviči dejstvo, da država članica podjetju, pooblaščenemu za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, dodeli posebne ali izključne pravice, ki so v nasprotju z določbami Pogodbe, če se posebna naloga, ki mu je bila dodeljena, lahko opravi le z dodelitvijo teh pravic in če razvoj trgovine ni ogrožen v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije. Vendar to ni namen nacionalne ureditve, s katero so državi članici podeljene posebne pravice v delniški družbi, ki izhajajo iz prednostnih delnic, ki jih ima ta država v delniškem kapitalu te družbe.

Poleg tega, kar zadeva sorazmernost zadevne omejitve, negotovost, ustvarjena s tem, da izvrševanje posebnih pravic, ki jih ima država kot lastnica prednostnih delnic v delniškem kapitalu družbe, ni podvrženo nobenemu posebnemu in objektivnemu pogoju ali okoliščini, pomeni resno kršitev prostega pretoka kapitala, saj daje nacionalnim organom glede uporabe teh pravic tako široko diskrecijsko

(Glej točke od 57 do 60, 82, 83, 85, 88, od 90 do 92, 95 in 97 ter izrek.)